

Cynisch -kynisch

Een generatie van idealisten wordt cynisch. Wat verklaart de verandering?

Is dat de schuld van het postmodernisme? Is het de blootlegging van een realistische kijk op de egoïstische mens?

Wij zien het als het drosteblikeffect van de Verlichting.

Sloterdijks analyse van cynisme en kynisme biedt verheldering.

(ook al is het boek soms duister)

Maieutiek_2019_kritiek van cynische
rede_10

Diogenes

Zijn leefwijze kwam er op neer, dat hij de cultuur van de stadstaat consequent niet alleen in twijfel trok, maar hem afwees en er een eigen, uit zijn natuur voortkomende handelswijze tegenover zette.

De discrepantie die Diogenes in de wereld heeft gebracht is de rationele bewustzijnskloof tussen de individuele omgang met de natuurlijke drijfveren en de morele en zedelijke ordeningen voortkomend uit de drang tot overleven van de gemeenschap en de daarmee gepaard gaande onderwerping aan de overmacht van de natuur.

Maieutiek_2019_kritiek van cynische
rede_10

Vervolg na Diogenes

De voorspoed van het Romeinse Rijk doet de bevolking van deze stadstaat sterk groeien. Daardoor wordt het aantal mensen dat zowel vrij is als genoodzaakt tot werk of arbeid, onevenredig groot ten opzichte van de patriciërs, die zelf van werk en arbeid vrijgesteld waren en die het bestuur in handen hadden. Sloterdijk schrijft hierover, dat de bestuurders zelf een waarheid kennen, maar het volk dát vertellen wat dienstig is voor de handhaving van de orde. = cynisch

Maieutiek_2019_kritiek van cynische
rede_10

Cynisme ontmoet de wetende zonder macht: de kynicus

Sloterdijk schrijft dan dat Tijn Uilenspiegel en Richelieu elkaar ontmoeten, waarbij Richelieu de cynicus is en Tijn een nieuwe positie vertegenwoordigt. Hij is een kynicus, een wetende zonder macht.

Deze opsplitsing in cynisme en kynisme wordt door Sloterdijk dus geplaatst in de periode van de burgerlijke samenleving. Deze nieuwe maatschappelijke klasse wint aan macht en invloed, wat de historische kloof tussen de standen reduceert. Dit geeft de benodigde ruimte voor een nieuw gedrag.

Maieutiek_2019_kritiek van cynische
rede_10

Weimar

Armoede, de sociale ontwrichting en de tegelijkertijd optredende emancipatie leverde een psychologische zoektocht op. In dat proces kende men niet langer het onderscheid in machtspositie van de klassen, maar werden de machtsverschillen vooral in het klein beleefd. Deze kleine machtsverschillen, ingebed in de grotere verschillen in macht, bepaald door economie en politiek, deden het cynisme versplinteren. (...)Het kynisme krijgt hier wel een kans, maar ieder kynisch moment valt dan uiteen in twee:

- of het kynische moment is succesvol en dan wordt dit kynische moment direct opgenomen in het cynisme,
- of het is niet succesvol en dan lost het op in het niets.

Maieutiek_2019_kritiek van cynische
rede_10

Dialectiek

Deze historische lijn is de feitelijke continue maatschappelijke ontwikkeling en dit is de voortdurende synthese.

De theses en de antitheses die in de samenleving optreden bestaan uit bevestigende en protesterende bewegingen in de samenleving.

- these en de synthese = de cynische macht
- antithese = de kynische stem van het protest, van de onwil, van het oproer.

De macht, het cynisme, is zelf in een voortdurende en intelligente ontwikkeling is.

Repressieve tolerantie = nieuwe bestuursinstrumenten ontwikkelen en in zetten, teneinde iedere kynische beweging om te vormen tot nieuwe cynische elementen van de bestuurlijke macht.

Maieutiek_2019_kritiek van cynische rede_10

60iger en 70iger jaren

Verzorgingsstaat en de opstand van de jongste generatie in de 60er jaren wees de overheden op een lacune in hun politieke optreden en maakte de sociale ongelijkheid goddeels ongedaan.

Toenemende individualisering → 80iger jaren aansturing middels geld.

Maieutiek_2019_kritiek van cynische rede_10

Eigen wereldbeeldje

Ieder individu heeft een eigen wereldbeeld, kent daarmee een eigen waarheid en staat kritisch tegenover alle anderen. Deze kritische houding levert een bijna constante cynische verhouding met de wereld op.

De welwillende bestuurders kunnen evenals de welwillende burgers geen manier meer vinden om zonder cynisme met elkaar te functioneren.

Ook de wetenschap neemt de vorm aan van cynisme met betrekking tot goede bedoelingen en idealisme.

Maieutiek_2019_kritiek van cynische rede_10

Meer of minder Verlichting

Terug naar de feiten en de zekerheden

- Fact checken, onthullingsjournalistiek.

Daar tegenover ontstaat

- 'Bullshitten' en een Post-truth politiek.

Maar we hebben in de afgelopen 200 jaar de Verlichting meer en meer de vorm van instrumentele rationaliteit gegeven, de problematiek van nu vraagt om nieuwe vormen van Verlichting

Maieutiek_2019_kritiek van cynische rede_10

Het ik en het cynisme

Nu is de vraag hoe wij aan deze bizarre situatie kunnen ontkomen. Alle informatie uit de buitenwereld is onbetrouwbaar, of liever, we weten niet welke informatie betrouwbaar is en welke niet. Daarbij zijn we zelf cynisch geworden, wat tot gevolg heeft gehad dat iedere kynische gedachte die in ons opkomt, direct gevolgd wordt door de strategie van de wijze waarop deze kynische gedachte het meest doelmatig kan worden ingezet. Daarmee smoren we het cynisme in ons eigen cynisme.

Maieutiek_2019_kritiek van cynische rede_10

Terug naar Kant

We leven in concrete samenwerking met anderen.

De eenheid van waarheid en waarden is weg

Het oordeelsvermogen is nodig;

- Waarheid/feiten
- Gevoelens
- Het onbewuste
- Het geweten

Het is voorwaardelijke dat mensen hun idealen zo kiezen dat het een wereld beoogt waar iemand zelf in wil leven. Feitelijk is dit de internalisering van de categorische imperatief van Kant.

Maieutiek_2019_kritiek van cynische rede_10

